

Η Συνδιάσκεψη της Μαδρίτης για το κλίμα απέτυχε παταγωδώς – ο καπιταλισμός δομικά ανίκανος να αντιμετωπίσει την κλιματική αλλαγή

του Daniel Tanuro

Η παταγώδης αποτυχία της Διάσκεψης της Μαδρίτης για το κλίμα ρίχνει άπλετο φως στην ανικανότητα του καπιταλιστικού συστήματος να αντιμετωπίσει την κλιματική απειλή. Οι λύσεις δεν θα βγουν μέσα από τις COP αλλά από τη κοινωνική κινητοποίηση, τους αγώνες των λαών ενάντια στην εκμετάλλευση και την καταπίεση.

Στα 25 χρόνια της ύπαρξής τους, οι COP δεν κατάληξαν σε κανένα αποτελεσματικό και δίκαιο μέτρο για να εμποδίσουν την “επικίνδυνη ανθρωπική διατάραξη” του κλίματος της Γης ενάντια στην οποία οι επιστήμονες προειδοποιούν εδώ και δεκαετίες, όλο και πιο συγκεκριμένα και πειστικά.

Το αποτέλεσμα ξεδιπλώνεται μπροστά στα μάτια μας: Πυρκαγιές, πλημμύρες, κυκλώνες, ξηρασίες...Είναι τόσο πολύς ο χρόνος που χάθηκε από τη Συνάντηση κορυφής για τη Γη του Ρίο (1992) μέχρι σήμερα, που δεν είναι πια δυνατό να αποφύγουμε την καταστροφή: Ενώ τα μέσα για να την σταματήσουμε υπάρχουν, αυτή μεγεθύνεται ταχύτατα γύρω μας και απειλεί να μεταξελιχτεί σε ένα τρομερό κατακλυσμό. Εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπινα και μη-ανθρώπινα όντα κινδυνεύουν να το πληρώσουν με τη ζωή τους.

Η αιτία αυτής της εφιαλτικής, τρομακτικής και παράλογης κατάστασης δεν αφήνει καμιά αμφιβολία: Οι επιχειρήσεις του

ορυκτού τομέα αρνούνται να αφήσουν τα καύσιμα μέσα στο έδαφος, οι τράπεζες τις στηρίζουν, όλοι οι μεγάλοι οικονομικοί τομείς κάνουν το ίδιο και οι κυβερνήσεις στέκονται προσοχή μπροστά τους επειδή είναι όλες τους στην υπηρεσία του καπιταλιστικού κέρδους και της καπιταλιστικής ανταγωνιστικότητας.

Οι πολιτικοί υπεύθυνοι επιχειρούν να μας καθησυχάσουν λέγοντας πως η COP26, που θα γίνει στη Γλασκώβη του χρόνου, θα υιοθετήσει επιτέλους το “νέο αγοραίο μηχανισμό” που αποφασίστηκε κατ’αρχήν στο Παρίσι το 2015 και για τον οποίο οι διαπραγματευτές δεν μπόρεσαν να συμφωνήσουν στη Μαδρίτη. Μας λένε, κάντε λίγη υπομονή: Τότε τα πάντα θα ξεμπλοκάρουν, μια και τα Κράτη θα διαθέτουν μια καλή βάση για να ανταλλάξουν “πιστώσεις εκπομπής” και να καλύψουν έτσι με μικρότερο κόστος το χάος που χωρίζει τις εθνικές τους δεσμεύσεις (+3,3°C!) από τον στόχο του 1,5°C μάξιμουμ.

Πρέπει να είναι κανείς αφελής για να πιστέψει τέτοιες υποσχέσεις! Το πρωτόκολλο του Κυότο είχε δημιουργήσει κι αυτό έναν “αγοραίο μηχανισμό” που παρουσίαζαν ως “σφριγηλό”. Ο απολογισμός είναι αποστομωτικός: Το 73% των πιστώσεων που ανταλλάχτηκαν ήταν κατά πολύ επίπλαστες, το 2% μόλις και μετά βίας αντιστοιχούσαν όντως σε πραγματικές μειώσεις(1). Επιπλέον, πολλές από αυτές τις πιστώσεις αποκτήθηκαν σε βάρος των πληθυσμών του Νότου, και ειδικότερα των ιθαγενών λαών που εκδιώχτηκαν από τη γη τους. Οι απόπειρες να “διορθωθεί” ο μηχανισμός εξάλειψαν τις πιο μεγάλες απάτες (2), αλλά δεν άλλαξαν τίποτα επί της ουσίας...

Κάπου 4,3 δισεκατομμύρια πιστώσεων εκπομπής του παλιού συστήματος παραμένουν χωρίς να έχουν ανταλλαγεί. Αυτό αντιπροσωπεύει περισσότερο από τις ετήσιες εκπομπές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Κίνα κατέχει το 60% από αυτές, η Ινδία το 10%, η Βραζιλία το 5%. (3) Παρόλο που η ευκολία με την οποία δημιουργούνται αυτές οι πιστώσεις μέσα από πολυάριθμες αλχημείες και κολπάκια προκάλεσε την κατάρρευση των τιμών, το στοκ των μη πωληθέντων αντιπροσωπεύει ωστόσο ένα σεβαστό ποσό. Εκείνοι που το κατέχουν αρνούνται να το αποχωριστούν.

Στη Μαδρίτη, η Βραζιλία, η Κίνα, η Ινδία και η Αυστραλία απαίτησαν να μπορούν να συνεχίσουν να πουλάνε τις παλιές τους πιστώσεις εκπομπής “Κυότο” στο πλαίσιο του νέου μηχανισμού. Το λιγότερο θα ήταν να απορριφθεί αυτή η ιδιαίτερα υπερβολική απαίτηση, καθώς αυτό που απλούστατα ζητούσαν αυτές οι χώρες ήταν να συνεχίσουν να πλουτίζουν με δόλιο τρόπο κάνοντας τάχα πως ό,τι κάνουν είναι για το κλίμα. ωστόσο, όλες οι κυβερνήσεις αποδέχονται τη δυνατότητα να αντικαταστήσουν τις μειώσεις εκπομπών ορυκτού CO2 με απορρόφηση CO2 από τα δάση. Όμως, αυτό το “αντιστάθμισμα άνθρακα” είναι καθαυτό μια τεράστια απάτη.

Στη πραγματικότητα, η απάτη αποτελεί αρχή της νεοφιλελεύθερης κλιματικής πολιτικής. Γιατί; Μα, επειδή μόνον η απάτη επιτρέπει να ξεπεραστεί επιφανειακά ο ασυμφιλίωτος ανταγωνισμός ανάμεσα στα όρια της Γης και στην χωρίς όρια καπιταλιστική δίψα για κέρδη. Όμως, η κλιματική πολιτική διευθύνεται όλο και πιο καθαρά και άμεσα από τις πολυεθνικές. Αυτές άλλαξαν τακτική: Αντί να αρνούνται την πραγματικότητα, καμώνονται ότι την αποδέχονται, διακηρύσσουν τη διάθεσή τους να συνεργαστούν με αποφασιστικό τρόπο, και έτσι παίρνουν τον έλεγχο των κέντρων απόφασης... και παίζουν το παιχνίδι των καθυστερήσεων για να συνεχίσουν να καίνε τον άνθρακα, το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο, ενώ ταυτόχρονα εφευρίσκουν νέες απάτες.

Η ίδια η διεξαγωγή των COP είναι κατ’είκόνα και ομοίωση αυτής της διαρκώς αυξανόμενης επιρροής. Ακόμα περισσότερο από τις προηγούμενες, τη διάσκεψη της Μαδρίτης την πατρονάριζαν οι ρυπαντές. Έτσι, τα δυο μεγάλα ισπανικά ενεργειακά γκρουπ, Iberdrola και Endesa, χρηματοδότησαν τη διάσκεψη με 2 εκατομμύρια ευρώ το καθένα.(4) Αντίθετα, διακόσιοι ακτιβιστές μη-κυβερνητικών οργανώσεων εκδιώχτηκαν από το συνεδριακό κέντρο και οι εκπρόσωποι των φτωχών χωρών αποκλείστηκαν από ορισμένες τελικές συναντήσεις...(5)

Κάποιοι εναποθέτουν τις ελπίδες τους στη συνάντηση κορυφής Ευρωπαϊκής Ένωσης και Κίνας, που θα γίνει τον Σεπτέμβρη του

2020, μερικούς μήνες πριν τη Γλασκώβη. Πρέπει να είσαι εντελώς εκτός πραγματικότητας για να φανταστείς ότι μια συμφωνία μεταξύ αυτών των δυό ιμπεριαλισμών (ή άλλες διμερείς συμφωνίες) μπορεί να βάλει την COP26 στο δρόμο μιας δίκαιης και αποτελεσματικής εξόδου από τη κλιματική κρίση.

Το “Green Deal”, την έναρξη του οποίου ανακοίνωσε η Ευρωπαϊκή Ένωση στην COP25, δεν αφήνει καμιά αμφιβολία. “Βαφτίζουν το κρέας ψάρι”: Καθώς η “βιώσιμη ανάπτυξη” δεν αρκούσε πια για να δημιουργεί αυταπάτες, αυτό το “Green Deal” δεν είναι τίποτ’άλλο από τη νέα μεταμπίηση του πράσινου καπιταλισμού (στον οποίο προσθέτουν μια πινελιά “δίκαιης μετάβασης”, για να αποκοιμίσουν τα συνδικάτα)... Προκειμένου να προστατεύσουν την ανταγωνιστικότητα, θα βάλουν ένα φόρο στις εισαγωγές...αλλά η ΕΕ θα μπορεί να συνεχίσει να εξαάγει στο Νότο τα αγροτικά της προϊόντα με τιμές που καταστρέφουν τους ντόπιους παραγωγούς.

Στη Μαδρίτη, η κινέζικη κυβέρνηση εμφανίστηκε ως υπερασπιστής του παγκόσμιου Νότου. Έθεσε ως προϋπόθεση για να αυξήσει τους κλιματικούς της στόχους, να σεβαστούν οι πλούσιες χώρες τις υποσχέσεις τους να βοηθήσουν οικονομικά και να αποζημιώσουν τις φτωχές χώρες για τις “απώλειες και τις ζημιές” που έχουν υποστεί. Όμως, όλα αυτά δεν είναι παρά τακτική. Όπως συμβαίνει και με κάθε ιμπεριαλισμό, οι έγνοιες του Πεκίνου είναι γεωστρατηγικές: Να επεκτείνει την επιρροή στο εξωτερικό και να ενισχύσει το στρατιωτικό του δυναμικό... ενώ ταυτόχρονα απαγορεύει στους πάντες να διαμαρτυρηθούν ενάντια στις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο εσωτερικό.

Η ΕΕ και η Κίνα δεν έχουν παρά ένα πράγμα κατά νου: Να επωφεληθούν από τον κλιματο-αρνητισμό της αμερικανικής κυβέρνησης για να κατακτήσουν τις αγορές του “πράσινου καπιταλισμού”...και την παγκόσμια ηγεμονία. Η άλλη όψη του νομίσματος είναι η μετακόμιση των βρώμικων παραγωγών προς τις χώρες της περιφέρειας, η γεωλογική αποθήκευση του CO2, η αλόγιστη ανάπτυξη της πυρηνικής ενέργειας, η μη λογιστικοποίηση των γκρίζων εκπομπών (6) και των διεθνών μεταφορών, ο έλεγχος των ικανοτήτων απορρόφησης του CO2 από τα

εδάφη και τα δάση... Δεν είναι τυχαίο ότι η Κίνα ξαναρχίζει την παραγωγή της άνθρακα.

Μαζί με δυο άλλες ακτιβίστριες, η Γκρέτα Τούνμπεργκ έγραφε πρόσφατα ότι “η κλιματική κρίση δεν αφορά μόνο το περιβάλλον. Είναι μια κρίση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δικαιοσύνης, της πολιτικής βούλησης. Την εξέθρεψαν τα αποικιοκρατικά, ρατσιστικά και πατριαρχικά συστήματα καταπίεσης. Πρέπει όλα τους να τα διαλύσουμε. (7) Από το βήμα της COP, η νεαρή Σουηδέζα δήλωσε ότι η λύση δεν θα έλθει από τις συναντήσεις κορυφής αλλά από τους λαούς. Και πράγματι, αυτή είναι η λύση που επιβάλλεται μετά από ένα τέταρτο του αιώνα καπιταλιστικών κλιματικών πανηγυρικών διασκέψεων: Η λύση θα έλθει από τον αγώνα, όχι από τις COP!

Κανένας αγοραίος μηχανισμός δεν θα σταματήσει την κλιματική καταστροφή που προκαλεί η αγορά. Η καταστροφή της κοινωνίας και της φύσης είναι οι δυο όψεις του ίδιου νομίσματος. Η αποκατάσταση της φύσης και της κοινωνίας απαιτεί επιτακτικά να παράγουμε λιγότερο, να μεταφέρουμε λιγότερο, να μοιραζόμαστε περισσότερο, για να ικανοποιούμε πραγματικές κοινωνικές ανάγκες, και όχι εκείνες της καπιταλιστικής συσσώρευσης. Πρόκειται για μια επιλογή κοινωνίας, μια επιλογή πολιτισμού. Και δεν μπορεί να τεθεί και να ξεκαθαρίσει παρά μέσα στους αγώνες. Ο εχθρός πρέπει να ονοματιστεί ξεκάθαρα: Ο εχθρός είναι το καπιταλιστικό παραγωγικιστικό, εκμεταλλευτικό, ρατσιστικό, πατριαρχικό και θανατηφόρο σύστημα.

Σημειώσεις

1. « How additional is the Clean Development Mechanism? », Öko-Institut E.V, Berlin 2016
2. Ειδικά ο κλάδος του HFC-23, από τον οποίο, με το πρόσχημα της μείωσης των εκπομπών, εκπέμπεται στη πραγματικότητα περισσότερο αέριο του θερμοκηπίου!
3. Financial Times, 15/12/2019.

4. El Independiente, 19/11/2019.

5. Climate Home News

6. Ορίζουμε ως “γκρίζες εκπομπές” τις εκπομπές που συνδέονται με την παραγωγή εισαγόμενων εμπορευμάτων.

7. <https://www.project-syndicate.org/commentary/climate-strikes-un-conference-madrid-by-greta-thunberg-et-al-2019-11/>

Ντανιέλ Τανούρο

16 Δεκεμβρίου 2019

Μετάφραση: Γιώργος Μητραλιάς

ΠΗΓΗ: www.contra-xreos.gr